

spontaneous language use in authentic communication results in the unconscious development of the target language system [4].

The most obvious advantage in communicative language teaching is that of the increase of fluency in the target language. The approach also leads to gains in the areas of grammatical/sociolinguistic/discourse/strategic competence through communication. In order to do so, language teachers may restructure the traditional classroom environment to allow a variety of activities to take place simultaneously. Without being supported or assisted by the teacher, students may well be working with another or with other students: establishing social relations, seeking and giving information, expressing reactions, learning to do something, hiding intentions or talking their way out of trouble, persuading, discouraging, entertaining others, or displaying achievements.

References

1. Alptekin, C. Towards intercultural communicative competence in ELT. — M., 2002. — 57–64 p.
2. Finocchiaro, M. & C. Brumfit. The Functional Notional Approach: From Theory to Practice. — New York: Oxford University Press, 1983. — 521p.
3. Littlewood, William. T. Communicative Language Teaching. — Cambridge University Press, 2002. — 354 c.
4. Мадаминова Д.А. Communicative approaches of teaching foreign languages Молодой ученый. — 2016. — №9.5. — С. 63–65.
5. Nunan, D. 1986. Communicative Language Teaching: The Learner's View. Paper presented at the RELC Regional Seminar, — Singapore, 1986. — 21–25 p.
6. Сафонова В.В. Изучение языков межкультурного общения в контексте диалога культур и цивилизаций. — Воронеж: Истоки, 1996. — 184 с.
7. Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация. — М.: Слово, 2000. — 264 с.

Капустіна О.В.

кандидат педагогічних наук, доцент

доцент кафедри іноземних мов і міжкультурної комунікації

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Сініцина Н.М.

старший викладач кафедри іноземних мов і міжкультурної комунікації

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

МЕТОДИКА ПРЕДМЕТНО-МОВНОГО ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ: ДОСВІД ПРАКТИЧНОГО ЗАСТОСУВАННЯ

Анотація. В статті піднімаються питання набуття студентами в ході навчання навичок командної роботи для досягнення конкретної мети з використанням всіх отриманих фахових та мовних компетенцій. Обговорюються результати використання методики CLIL під час розробки конкурсного проекту.

Ключові слова: методика CLIL, професійні та мовні компетенції, навички та досвід роботи в команді, поставлена мета.

Abstract. *The article touches upon the question of acquiring team skills by students whose aim is to reach a set target using gained professional and language competences. The outcome of the applied CLIL method in designing the contest project is discussed.*

Key words: *CLIL method, professional and language competences, skills and experience in teamwork, a set target.*

Наша країна докладає величезних зусиль для досягнення корінних змін в усіх сферах суспільного життя, які б наблизили Україну до стандартів всього цивілізованого світу. Слід відзначити, що і сам цивілізований світ не лишається байдужим до наших зусиль і підтримує українські реформи в галузях суспільного життя, медицини, освіти, науки та багатьох інших як матеріально, так і шляхом надання різних порад та рекомендацій. При цьому західні симпатички наших реформ вважають, що їх успішне втілення в життя залежать у першу чергу від самих українців. Тобто, для того, щоб вивести країну на новий якісний рівень, треба серйозно змінити свідомість людей, які впроваджують в життя ці реформи, та навчити їх використовувати в своїй діяльності новітні виробничі технології та сучасні принципи спілкування в робочому колективі.

Провідний спеціаліст відомої американської фірми *Evans Incorporated*, яка надає консультаційні послуги в сфері вибору стратегії та управління бізнесом, інформаційних технологій, організаційного розвитку, Крістен Райт, PhD, у своїй статті аналізує проблеми, які постають перед українським істеблішментом в процесі економічних реформ.

Головну увагу вона приділяє питанням організації взаємодії та зміні комунікацій між менеджерами всіх рівнів та колективом виконавців. Вона приходить до висновку, що при правильно вибудованій системі взаємодії всіх керівних та виконавчих ланок, виконавці працюють з повною віддачею, сумлінно та завзято [1].

Тому, на нашу думку, одним з надбань випускників нашого університету, крім традиційної суми знань та навичок, має стати вміння працювати в колективі для досягнення конкретної мети з використанням всіх отриманих знань та умінь. Таку можливість надає використання методики CLIL, що має на увазі вивчення іноземної мови в процесі набуття знань своєї фахової дисципліни на цій мові [2]. У статті наводилися позитивні результати експерименту, в якому Методика предметно-мовного інтегрованого навчання застосувалася при підготовці групи студентів 3 курсу до конкурсу, який проводив Королівський Інститут спеціалістів з управлінського обліку (CIMA) [3].

У цьому році умови експерименту були змінені. Всеукраїнський конкурс з інвестиційних досліджень, що проводився в рамках міжнародного конкурсу з інвестиційних досліджень *CFA Institute research challenge*, що мав на меті наближення інвестиційного бізнесу до сучасної освіти. Тому до участі в команді були залучені студенти та магістранти різних кафедр та факультетів. Основними критеріями відбору студентів були фахові знання та мовна компетенція.

Конкурсне завдання полягало у тому, щоб протягом двох місяців здійснити повний та конструктивний аналіз роботи реальної компанії та в результаті скласти прогноз ціни її акцій на наступний рік. При цьому конкретних джерел інформації

не надавалося. Дані мали добуватися з усіх новинних агрегаторів, бірж, веб-сайтів, які знаходились у вільному доступі.

Команда з п'яти осіб мала повністю самостійно організувати збір інформації в об'ємі, необхідному для виконання завдання, розподілити обов'язки таким чином, щоб повністю реалізувати потенціал кожного з учасників та працювати максимально ефективно для складання звіту з наступними розділами:

- 1) Огляд бізнесу (історія та діяльність компанії).
- 2) Аналіз індустрії та конкурентної позиції.
- 3) Фінансовий аналіз.
- 4) Оцінка та прогнозування.
- 5) Аналіз ризиків та запобігаючих їм методик.

Суть експерименту, які проводили група викладачів кафедри іноземних мов і міжкультурної комунікації, полягала в оцінці рівня мовної, фахової та крос-культурної компетенції членів команди до і після виконання конкурсного завдання. При цьому викладачі кафедри проводили постійний моніторинг ходу виконання завдання. В ході моніторингу процесу виконання завдання було відмічено, що завдяки правильному менеджменту команда змогла зібрати для аналізу об'єм інформації у найкоротші строки, кожен член команди працював над виконанням своєї частини завдання, але велика увага приділялася взаємопов'язаності частин звіту, через що команда працювала у постійному контакті один з одним.

Причому працювала завзято, зацікавлено та з великою самовіддачею. Експерти, які оцінювали результати експерименту, одностайно відмітили, що постійна співпраця несла в собі багато користі як для результатів, так і для кожного учасника окремо. Взаємний контроль був обов'язковою складовою роботи, що не тільки привчав адекватно сприймати критику, але і розвивав необхідні у командній роботі навички комунікації.

Враховуючи те, що учасники були з різних курсів та факультетів, а також різнилися за набутою базою знань, дійсно вражаючими є ті результати, яких вони досягли, а також рівень самоорганізації, який вони самі розвинули під час робочого процесу. На нашу думку, основними мотиваційними факторами, які зробили це можливим, були: по-перше — дослідження реально існуючого об'єкту, по-друге — азарт змагання та прагнення перемоги і по-третє — величезна взаємовідповідальність членів команди.

Повертаючись до вищезгаданої статті [1] ми бачимо, що наша конкурсна команда багато в чому відповідає тим вимогам, яким, як вважає Крістен Райт, має відповідати колектив виконавців, при правильно вибудованій в результаті економічних реформ системі взаємодії всіх керівних та виконавчих ланок.

Таким чином, застосування методики предметно-мовного інтегрованого навчання в умовах самостійного виконання цілком реального конкурсного проекту групою студентів різних факультетів та курсів КНЕУ дозволило зафіксувати не тільки серйозне зростання рівня мовної та фахової компетенції студентів, але й набуття ними дуже цінних навичок колективної роботи, уміння правильно вибудовувати як внутрішні, так і зовнішні комунікативні зв'язки. Тобто, наші випускники, які пройшли означені конкурсні змагання, відповідатимуть вимогам [1], необхідним для реалізації економічних реформ, якщо відбуваються в

нашій країні. Зважаючи на це, пропонуємо розглянути можливість виконання групами студентів (командами) подібних конкурсних завдань університетського, державного та міжнародного рівнів.

Список використаних джерел

1. Райт Крістен, Хадсон Ричард, Райт Джим. Комунікаційні зміни та взаємодія зі стейкхолдерами в умовах реформ/Фінанси України, 2/2017, с. 7–11.
2. Тарнопольський О.Б. Навчання через зміст, змістовно-мовна інтеграція та іншомовне занурення у викладанні іноземних мов для професійних цілей у немовних вишах / О. Б. Тарнопольський // Іноземні мови. — 2011. — №3. 166
3. Капустіна О.В. Деякі аспекти застосування методики CLIL у навчальному процесі / О. В. Капустіна // Стратегії міжкультурної комунікації в мовній освіті сучасного ВНЗ: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ (15 берез. 2016 р.) / М-во освіти і науки України, ДВНЗ.

Капуш А.В.

кандидат філологічних наук, доцент кафедри німецької мови

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ВАРІАТИВНІСТЬ МОВНОЇ НОРМИ: ВИСНОВКИ ДЛЯ ПРАКТИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Однією з ознак людської мови є її соціальна природа та конвенціональність. Соціальним за своєю суттю є і мовлення — акт спілкування людей, який є практичною реалізацією мови. Щоб досягнути мети комунікації — передати позамовну інформацію чи вплинути на інших учасників комуникативного акту, мовці повинні дотримуватися наявних у суспільстві вимог щодо вимови, слововживання, граматики тощо. Мовна норма — це сукупність найбільш стійких, традиційних елементів системи мови, історично відібраних і закріплених суспільною мовною практикою; сукупність колективних реалізацій мовної системи, прийнятих суспільством на певному етапі його розвитку й усвідомлених ним як правильні, зразкові [1, с. 301]. Однак у процесі практичного використання мови постійно відбуваються порушення усталеної мовної норми. До чинників, що впливають на мову, належать соціальна організація суспільства (економічний лад, форма держави, процеси інтеграції чи розпаду), соціальна диференціація (класи, стани, майнові відносини, професійна діяльність), демографічні зміни (збільшення населення, зміни в його складі, чисельності етносів, співвідношення між міським і сільським населенням).

Поряд з цим мова, як об'єктивна реальність, має і свої власні, внутрішні закони розвитку. Порушення мовної норми викликають критику мовознавців, однак, як зауважує Х.Д.Шлоссер, саме щоденне вживання мови сприяє зміні частково давно застарілих правил, а масові порушення усталених норм є початком для виникнення нових норм, тому що взагалі без норми мова не змогла б функціонувати [3, с. 19].

До явищ, які свідчать про варіативність наявної мовної норми в німецькій мові та, можливо, є становленням нової, зокрема належать: